

ת"פ (תל אביב) 70922-01-24 - מדינת ישראל נ' XXXXX

בית משפט לנוער בבית משפט השלום בתל אביב - יפו

09 יוני 2024

ת"פ 70922-01-24 מדינת ישראל נ' XXX

לפני: כבוד השופט ניר זנו

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

XXXXX

הנאשם

החלטה

בפניי בקשה להורות על ביטול כתב אישום בטענה מקדמית של הגנה מן הצדק.

עובדות

1. ביום 30.1.24 הוגש כנגד הנאשם, יליד XXX, כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירות של פציעה - עבירה לפי סעיף 334 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ותקיפה סתם - עבירה לפי סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

2. על פי המפורט בכתב האישום, בתאריך 17.7.22, סמוך לשעה 16:00, ברחוב XXX ב- XXX, על רקע סכסוך כספי בין השניים, תקף הנאשם את XXX, קטין יליד XXXX (להלן: "המתלונן") שלא כדין וללא הסכמתו, בכך שדחף אותו בעת שרכב על אופניו והפילו. בנסיבות המתוארות לעיל, אמר הנאשם למתלונן שזו רק מקדמה על חשבון הכסף שחייב לו. בהמשך לאמור לעיל הכה הנאשם את המתלונן מספר פעמים בגופו כהוא מצליף בו באמצעות חפץ אשר טיבו אינו ידוע במדויק למאשימה. בנסיבות המתוארות לעיל, התקשר המתלונן למוקד המשטרה, והנאשם פתח במנוסה, בעוד המתלונן רץ בעקבותיו כשהוא משוחח עם מוקד 100 של המשטרה. בנסיבות המתוארות לעיל, בעוד המתלונן ממחר לכיוון שביל בכדי לחמוק מהנאשם, נטל הנאשם אבן גדולה, הטיח אותה בראשו של המתלונן, וגרם לפציעתו בכך שנגרם לו חתך אוקסיפיטלי באורך 1 ס"מ מצד שמאל של הקרקפת אשר טופל בהדבקה והמתלונן אף נותר באשפוז לצורך השגחה.

3. יצוין כי כתב אישום בגין אירוע זה הוגש לראשונה נגד הנאשם ביום 18.7.23 (ת"פ 40761-07-23), כאשר בו ביום נדרשה התביעה להבהיר עמדתה, שכן כתב האישום הוגש בחלוף תקופת ההתיישנות (להלן: "כתב האישום המקורי"). ביום 24.7.23 הודיעה התביעה כי התיק הוגש באופן מקוון בשגגה, וכי בשלב זה תבקש התביעה למחוק את כתב האישום, על מנת לשקול הגשתו מחדש באישור היועמ"ש. ביום 30.7.23 הורה ביהמ"ש על מחיקת כתב האישום.

4. בדיון שהתקיים ביום 1.5.24 העלה ב"כ הנאשם טענה מקדמית של הגנה מן הצדק, וב"כ המאשימה השיבה לפרוטוקול. ביהמ"ש התיר לצדדים להגיש תוך 7 ימים כל אסמכתא רלוונטית.

5. ביום 1.5.24 הגישה ב"כ המאשימה את הבקשה שהוגשה מטעמים לקבלת אישור היועמ"ש לצורך הגשת כתב האישום. ביום 9.5.24 הגיש ב"כ הנאשם את הנחיות פרקליט המדינה בעניין העמדת קטין לדין לאחר חלוף שנה ממועד ביצוע העבירה, וכן את נוהל הגבלת משך החקירה נגד חשוד - הנחיות ונהלים עליהם מבסס ב"כ הנאשם את טענותיו.

טענות הצדדים

6. **ב"כ הנאשם** העלה מספר טענות מקדמיות: לעניין הליך השימוע - לדבריו מכתב היידוע שנשלח לנאשם נושא תאריך 23.5.23, והוא נשלח לכתובת בעיר XXX שלא הייתה רלוונטית נכון למועד שליחת המכתב, שכן כ-3-4 חודשים לאחר אירוע העבירה מיום 17.7.22 עזב הנאשם יחד עם משפחתו את הכתובת ב-XXX, ואביו של הקטין עדכן מיידית במשרד הפנים את כתובתה החדשה של המשפחה. לטענתו מחובתה של התביעה היה לבדוק כי הכתובת אליה נשלח מכתב היידוע היא אכן כתובתו העדכנית של הנאשם.

לעניין טענות הגנה מן הצדק - ב"כ הנאשם הצביע על שני היבטים: האחד, חקירתו של הנאשם נערכה במועדים שונים בחלקם למעלה משנה ממועד ביצוע העבירה, וזאת בניגוד לנוהל הגבלת משך חקירה של חשוד (להלן: "הנוהל"), בפרט בעניינם של הקטינים.

ב"כ הנאשם הדגיש, כי העבירה התרחשה ביום 17.7.22 בעוד הנאשם נחקר תחילה ביום 25.7.22 ולאחר מכן בוצעו פעולות חקירה ביום 18.10.23, והמתלונן נחקר שוב ב-30.10.23. לטענת ב"כ הנאשם מן הנתונים עולה, כי החקירות התקיימו למעלה משנה לאחר אירוע העבירה, ויש בכך חריגה מהנוהל. לטענת ב"כ הנאשם על פי הנוהל תקופת החקירה לא תעלה על 6 חודשים מאז החקירה הראשונה, ובמקרה שבנדון אין שוב הסבר מדוע נמשכו החקירות מעבר לזמן הקבוע בנוהל, בפרט כאשר עסקינן בעבירות מסוג עוון. ב"כ הנאשם הוסיף וטען, כי נכון למועדי פעולות החקירה המאוחרות, קרי מעבר לשנה מאירוע העבירה, לא היה בידי התביעה אישור יועמ"ש בהתאם לסעיף 14 לחוק הנוער להגשת כתב אישום מעבר לשנה, ועל כן ההיגיון אומר שלא הייתה עילה אמיתית לביצוע החקירות.

השני, נפלו פגמים רבים בבקשה לאישור היועמ"ש להעמיד את הנאשם לדין לאחר חלוף השנה מביצוע העבירה, וכפועל יוצא אף באישור היועמ"ש שניתן. ב"כ הנאשם הפנה למספר סעיפים בהנחיות פרקליט המדינה, הנחיה מס' 1.15 - העמדת קטין לדין לאחר חלוף שנה ממועד ביצוע העבירה (להלן: "ההנחיות"), והצביע על חריגה מההנחיות הללו במקרה שבנדון. ב"כ הנאשם הפנה לפרק ב' בהנחיות לעניין התווית מדיניות התביעה, כאשר סעיף קטן 5 מונה רשימת שיקולים אותם יש לאזן כאשר התביעה מגבשת החלטה להגיש בקשה לקבלת אישור היועמ"ש להגשת כתב האישום בחלוף שנה נגד חשוד שהיה קטין בעת ביצוע העבירה, בהתאם לסעיף 14 לחוק הנוער. לטענת ב"כ הנאשם, ביישום השיקולים על נסיבות המקרה שבנדון, לא היה מקום להגיש את הבקשה לא כל שכן לקבל את אישור היועמ"ש להגשת כתב אישום נגד הנאשם כשנה וחצי לאחר אירוע העבירה. כך למשל, סעיף 5(א) קובע את חומרת העבירה כשיקול מרכזי להגשת בקשה ליועמ"ש, בעוד העבירות המיוחסות לנאשם הינן מסוג עוון. כמו כן, לפי סעיף 5(ב) שיקול נוסף הינו גיל החשוד, כאשר הנאשם במקרה שבנדון היה בעת ביצוע העבירה בן 13.5. בנוסף סעיף 5(ד) קובע כשיקול להגשת בקשה לאישור היועמ"ש עבר פלילי, בעוד לנאשם אין תיקים נוספים מלבד תיק זה.

ב"כ הנאשם הפנה לשיקולים נוספים שנקבעו בסעיפים 5(ט) ו-5(י) להנחיות אשר מטילים את הכף לעבר הימנעות מהגשת בקשה לאישור היועמ"ש. עוד טען ב"כ הנאשם, כי על פי ההנחיות לא בוצעו במקרה שבנדון פעולות מקדימות להגשת בקשה לאישור היועמ"ש כמפורט בפרק ה' להנחיות. ב"כ הנאשם הצביע על כך, שטרם הגשת בקשה לאישור היועמ"ש היה על התביעה להצטייד בחוות דעת עדכנית של שירות המבחן, בעוד חוות הדעת של שירות המבחן לא הייתה עדכנית כלל, שכן היא ניתנה בסמוך לאירוע העבירה, למעלה משנה לפני פניית התביעות לקבלת אישור היועמ"ש.

ב"כ הנאשם סיכם והדגיש, כי בראייה כוללת לנוכח המפורט לעיל, ובהינתן שכתב האישום הוגש ב-30.1.24, הרי שעומדת לנאשם הגנה מן הצדק.

7. **ב"כ המאשימה**, טענה כי יש לדחות את טענת ב"כ הנאשם לעניין השימוע, שכן ב-18.6.23 התברר לתביעה שהנאשם העתיק את כתובת מגוריו ונשלח מכתב יידוע נוסף לכתובתו העדכנית. באשר לטענת ההגנה מן הצדק ציינה ב"כ המאשימה, כי כפי הנראה ב"כ הנאשם לא ידע זאת, אולם כתב האישום הוגש בשגגה, לאחר חלוף שנה, ב-18.7.23, ובשל כך התיק נסגר והוגשה בקשה לקבל את אישור היועמ"ש להגשת כתב האישום בהתאם לסעיף 14. עוד ציינה ב"כ המאשימה, כי מכיוון שהנאשם נחקר על עבירה שאינה בסמכות התביעות, התיק עבר קודם לפרקליטות והגיע לתביעות במאי 23', לאחר שהפרקליטות החליטה להעביר את התיק לטיפול התביעות. לגבי משך החקירה טענה ב"כ המאשימה, כי לאחר שכתב האישום המקורי נמחק ב-30.7.23, עברו בתביעות על כל החומר וסברו כי יש צורך בהשלמת חקירה בטרם יישלח התיק לקבלת אישור היועמ"ש להגשת כתב אישום בהתאם לסעיף 14 לחוק. לדברי ב"כ המאשימה לצורך השלמת החקירה התקבל אישור מעו"ד איילת קינן, ראש היחידה לביצוע השלמות. ב"כ המאשימה טענה, כי לאחר שהתקבלו

ההשלמות נמצא שיש חומר ראיות ממש. כמו כן הדגישה ב"כ המאשימה, כי מדובר בעבירה חמורה, שכן הנאשם זרק אבן ופגע בראשו של נער אחר ללא כל סיבה וגרם לו לחבלות. לאור האמור הוחלט בתביעות, כי יש מקום לשלוח את התיק לאישור היועמ"ש על מנת לקבל אישור הגשה לאחר ההתיישנות. אשר על כן הסיבה לחקירות המאוחרות היתה השלמות בטרם הגשת בקשה לאישור היועמ"ש לפי סעיף 14, ואין זה מקרה שבו בוצעו חקירות בתיק במשך כל התקופה ועד אוקטובר 2023. ב"כ המאשימה הבהירה, כי הנוהל מדבר על סיום חקירה כשהכוונה היא לסיום חקירה והעברת התיק ליחידת התביעות, ולא למקרה של השלמת חקירות, כפי שקורה בתיקים רבים, ואף במקרה שבנדון, ואלה מבוצעות גם אחרי חצי שנה. עוד ציינה ב"כ המאשימה, כי במקרה שבנדון בוצעו השלמות חקירה באופן חריג לאחר ההתיישנות, אולם היועמ"ש היה מודע לכך ובכל זאת אישר את הגשת כתב האישום. באשר לקבלת עמדת שירות המבחן לטענה ב"כ המאשימה, אמנם היה תסקיר מאוגוסט 22 אשר המליץ שלא לסגור את התיק, אבל בפעמים רבות פונה המשנה בעצמו לשירות המבחן, לקצין מבחן מטפל, ונותן את האישור אחרי שהוא רואה צורך בכך, אם כי בהמשך ציינה ב"כ המאשימה כי במקרה שבנדון היועמ"ש לא ביקש תסקיר עדכני, ונתן את האישור בהתבסס על התסקיר מאוגוסט 22'.

ב"כ המאשימה הדגישה בטיעוניה, כי אישור היועמ"ש לפי סעיף 14 לחוק הנוער שניתן במקרה בנדון, אינו ניתן כדבר שבשגרה אלא במקרים בודדים.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

8. טענת ה"הגנה מן הצדק" נקלטה במשפט הישראלי לראשונה בע"פ 2910/94 **ארנסט יפת ואח' נ' מדינת ישראל** פ"ד נ(2) 353 כ"טענת הגנה פסיקתית", אשר שימשה עילה לביטול כתבי אישום במגוון של מקרים בהם מצא בית המשפט כי התנהגות הרשות כלפי הנאשם הייתה מקוממת ולא ראויה במידה קיצונית.

משמעות הדוקטרינה של "הגנה מן הצדק" היא "השתק פלילי" כלפי הרשות. ההשתק נועד להעביר מסר לרשות ולהבהיר שעליה לפעול בהגינות כלפי חשודים ונאשמים, ולא לפעול באופן הסותר עקרונות אלו.

בהמשך הורחבה הדוקטרינה ונקבע ב**פרשת בורוביץ'** (ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נגד בורוביץ'** פ"ד נט(5002) 677 (6) מבחן גמיש יותר לקבלתה - מבחן "הפגיעה הממשית בתחושת הצדק וההגינות"). בפסק דין זה נקבע מבחן תלת שלבי לקבלת ההגנה:

שלב ראשון, בחינת הפגם ועוצמתו; שלב שני, בחינה האם קיום ההליך הפלילי, בשים לב לקיום הפגמים, יש בו משום פגיעה בתחושת הצדק וההגינות; שלב שלישי, בחינת הסעד ההולם המאזן

בין כלל השיקולים.

כמו כן, **בפרשת בורוביץ'** הדגיש כבוד השופט א' מצא, כי הגנה זו תחול במקרים חריגים ביותר, וזאת לאחר שבית המשפט ערך איזון נאות בין הערכים, העקרונות והאינטרסים הכרוכים בקיומו של ההליך הפלילי:

"...מטרת החלטה של ההגנה היא לעשות צדק עם הנאשם, ולא לבוא חשבון עם רשויות האכיפה על מעשיה הנפסדים. ואולם לרוב (אם כי לא תמיד) תיחס הפגיעה בצדקתו ובהגנותו של ההליך הפלילי להתנהגות נפסדת של הרשויות, ובמקרים כאלה אכן מוטל על בית המשפט לבקר את מהלכיה. ברי לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרת או המאשימה, או רשות מעורבת אחרת יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק בין מפני שבאיזון בין האינטרסים הציבוריים המתנגשים גובר העניין שבקיום המשפט, ובין (וזה כמדומה המצב השכיח) מפני שבידי בית המשפט מצויים כלים אחרים לטיפול בנפסדות מהלכיה של הרשויות. ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר".

במסגרת תיקוני חקיקה נקלטה דוקטרינת "ההגנה מן הצדק" לספר החוקים כטענה מקדמית בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982, וזו לשונה: "לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן-

...

(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות

של צדק והגינות משפטית".

ויודגש - מטרת ה"הגנה מן הצדק" היא ליתן מענה למצבי קיצון בהתנהגות הרשות. בהתאם לכך, נדרש כי עוצמת הפגיעה בעקרונות הצדק תהיה ברורה ומוחשית.

אשר על כן, אחד מתפקידי של בית המשפט בדונו בטענה המקדמית של "הגנה מן הצדק" הינו גם לבחון ולבקר את חוקיות הפעילות של רשויות האכיפה בעת העמדה לדין ואת הסבירות והענייניות שבהפעלת אותו שיקול דעת.

9. סעיף 14 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א - 1971 מורה כדלקמן:

"התקופה להעמדה לדין של מי שביצע עבירה בהיותו קטין"

אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין אם עברה שנה מיום ביצועה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה".

על חשיבותו ועל מעמדו המיוחד של סעיף 14 לחוק הנוער עמד בית המשפט העליון בשורה של פסקי דין. כך למשל בע"פ 499/80 **ויצמן נ' מדינת ישראל**, לה(1) 486 קבע כב' השופט שמגר, כתוארו אז:

"אין צורך להוסיף, כי פרק הזמן, שנקבע בסעיף 14, הוא קצר יותר מפרקי הזמן שנקבעו לצורך התיישנותה של עבירה לפי סעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965. הווי אומר, ברור בעליל, כי המחוקק ביקש למנוע העמדתו לדין של קטין בשל עבירות, כאשר אחרי ביצוע עבר זמן רב יחסית, כדי להצמיד את הענישה או הזיכוי, במידה רבה ככל האפשר, אל מועד ביצוע העבירה, וזאת ככל הנראה מתוך הנחה, שמועד הגשת כתב האישום גם משליך על מועד קיום המשפט. טמונה בכך המגמה למנוע הפרעה לתהליך ההתבגרות ולשיקום הדרוש, העלולה להיגרם על-ידי השארתם של הליכים פליליים תלויים ועומדים במשך זמן רב, דבר אשר יש בו כמובן כדי להשפיע במישרין על יכולתו של הקטן לתפקד באופן רגיל.

הגבלה, שנקבעה בסעיף 14, איננה החלטית וחד-משמעית, כי ייתכן שכתב האישום יוגש גם אחרי עבור תקופה של למעלה משנה וזאת, כאשר ניתנת לכך הסכמתו של היועץ המשפטי לממשלה...".

כב' השופט א' א' לוי ציין אף הוא, בהקשר לסעיף 14 לחוק הנוער בע"פ 987/10 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (2.8.2010):

"המחוקק ראה לנכון לקבוע, בסעיף 14 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), כי "אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין, אם עברה שנה מיום ביצועה, אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה". ... הרציונל לכך ברור: השינויים המתחוללים בקטין עם התבגרותו, הצורך בעיצובה ובייצובה של אישיותו, כל אלה מצדיקים כי תוקנה לו ודאות משפטית בהקדם ככל האפשר אם הסתבך בעבירה. על כן על מערכת התביעה, ולא פחות על בתי המשפט. לעשות לטיפול מהיר בתיקיהם של קטינים".

ראה גם : רע"א 7480/10 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (10.1.11);

ת"פ 71558-01-18 **מדינת ישראל נ' פלוני (קטין)** [פורסם בנבו] (4.6.18)

הוראת סעיף 14 מבטאת את השקפת המחוקק, כי לנוכח מאפייניו המיוחדים של הקטין עובר החוק, והעמדה לפיה ראוי בדרך כלל, לגבי קטין, להעדיף נתיב של שיקום על פני ענישה, לא ראוי להעמיד לדין קטין או קטין שבגר, בחלוף תקופה העולה על שנה מאז ביצוע העבירה, אלא אם מתקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת. אמנם, הטעמים אינם מפורטים בחוק עצמו, אולם עצם ייחודה של הסמכות לאשר את ההעמדה לדין ליועמ"ש לממשלה מצביע על כך שנדרשים לשם הפעלת הסמכות נימוקים כבדי משקל.

באשר לביקורת השיפוטית המופעלת על שיקול דעתה של התביעה הכללית בהגשת כתב אישום כלפי אדם, מגמת הפסיקה הינה שלערכאה הדיונית שאליה הוגש כתב האישום הסמכות לבחון גם את שיקול דעתה של התביעה בעת הגשת כתב האישום, לפי אמות המידה של המשפט המנהלי, הן לגופו של עניין והן במסגרת דיון בטענה של הגנה מן הצדק. סמכות זו חולשת אף על שיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בהחליטו להעמיד קטין לדין, בחלוף שנה ממועד ביצוע העבירה מתוקף סעיף 14 לחוק הנוער.

ראה גם : ת"פ (י-ם) 39390-04-12 מדינת ישראל נ' פלוני] פורסם בנבו [(20.5.13)

מן הכלל אל הפרט

10. לאחר שבחנתי לעומק את טענות הצדדים ועיינתי בחומרים הנוספים שהוגשו על ידיהם לאחר מועד הדיון, אני סבור כי דין הטענה המקדמית בדבר הגנה מן הצדק להתקבל בשל הצטברות נסיבות, כפי שיפורט להלן.

11. אציין בראשית הכרעתי, כי אמנם ב"כ המאשימה צירפה לתיק ביהמ"ש את הבקשה שהוגשה מטעם התביעות ליועמ"ש לצורך קבלת אישור להגיש את כתב האישום שבנדון, ממנה ניתן לגזור את השיקולים שהובאו בפני היועמ"ש עת נתן החלטתו, אולם לצורך בחינת שיקול הדעת שעמד מאחורי ההחלטה להעניק במקרה זה אישור להגשת כתב אישום, בפרט לנוכח המשמעות החריגה של ההחלטה שאינה אמורה להינתן דרך שגרה - לא ניתן להסתפק בהנמקה כללית לגבי חזקת התקינות של פעולת הרשות והיה על המאשימה לפרוש בפני בית המשפט ובפני הצדדים בצורה מלאה את השיקולים שהביאו את היועץ המשפטי לממשלה או את המוסמך מטעמו, להורות על הגשת כתב האישום על אף השיהוי. ויודגש- אין המדובר בהחלטה רגילה להעמיד אדם לדין, אלא בהחלטה מיוחדת ויוצאת דופן שבה מחליט בעל הסמכות לחרוג מהוראת התיישנות דיונית הקבועה בדין. אציין בהקשר זה, כי הנחיות פרקליט המדינה (הנחיה מס' 1.15 - העמדת קטין לדין לאחר חלוף שנה ממועד ביצוע העבירה) (להלן: "הנחיות") מפנות לבש"פ 7955/13 פלוני נ' מדינת ישראל] פורסם בנבו [(10.4.14) בו קבע ביהמ"ש העליון, כי ככל שהנאשם יטען טענה מקדמית של הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחסד"פ, לפיה לא היה מקום להעמידו לדין עקב חלוף שנה, כי אז במסגרת הדיון בטענה זו יובאו בפני בית המשפט השיקולים אשר הובילו לקבלת ההחלטה להעמיד לדין את הקטין בחלוף שנה.

12. הגשת כתב אישום נגד נאשם בכלל וכנגד קטין בפרט, אינה דבר של מה בכך. הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התש"ך-1960 מכוונות לכך שיש לשמור על זכויות נאשמים קטינים יתר על המידה, שכן פגיעה במי שעתידי לפניו, הינה פגיעה חמורה העלולה לתייגו בעיני החברה כאדם המעורב בפלילים, כבר בראשית דרכו ועל בית המשפט לנוער להקפיד על זכויותיו של נאשם קטין.

13. האמור מקבל משנה תוקף לנוכח ההתנהלות הבלתי שגרתית המאפיינת תיק זה, כאשר במקרה שבנדון התקבלה החלטה להגיש מחדש כתב אישום שנמחק ע"י בית המשפט - מחיקה שיש בה כדי ליצור אצל הנאשם לפחות במישור הסובייקטיבי, אינטרס הסתמכות. בנוסף לאמור ההתנהלות בתיק זה נמשכה זמן לא קצר, היתה רצופה מהמורות ותקלות כפי שיפורט להלן, באופן המנוגד לקו המנחה לפיו יש להימנע במיוחד משיהוי כאשר החשוד הינו קטין.

14. כתב האישום בתיק בנדון הוגש ביום 30.1.24, כשנה וחצי לאחר אירוע העבירה מיום 17.7.22, וכחצי שנה לאחר שנמחק כתב האישום המקורי ביום 30.7.23, אשר הוגש נגד הנאשם לאחר חלוף שנה, מבלי לקבל את אישור היועמ"ש. תקופה זו הינה משמעותית מאוד בחייו של נער, כאשר ניהול ההליך כיום הינו בעל אפקטיביות מזערית, ולפיכך המשכת ההליכים בנקודה זו נוגדת בצורה חריפה את תחושת הצדק וההגינות.

15. ההנחיות מונות את השיקולים העיקריים שיש לשקול במהלך קבלת ההחלטה האם לבקש את הסכמת היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוסמך על ידו לכך, להגשת כתב אישום נגד קטין בחלוף שנה ממועד ביצוע העבירה. סעיף 4 להנחיות מורה, כי בטרם תגובש החלטה האם לבקש אישור יועץ להגשת כתב אישום בחלוף שנה יש לאזן בין השיקולים המפורטים בהנחיות.

16. למקרא הבקשה שהוגשה ע"י התביעות למשנה לפרקליט המדינה באשר לקבלת אישור העמדה לדין של הקטין לפי סעיף 14 לחוק הנוער, עולה כי ב"כ היועמ"ש התבקש ליתן במקרה שבנדון העדפה לאינטרס הציבורי. מבחינת השיקולים שהובאו בפני היועמ"ש, כפי שאלה עולים מבקשת האישור שהוגשה על ידי התביעות, למול הנחיות פרקליט המדינה שצורפו ע"י ב"כ הנאשם אני סבור, כי באיזון הכולל ניתן משקל נכבד לשיקול של חומרת העבירה על חשבון שיקולים אחרים שהטו את הכף באופן מובהק לעבר אי הגשת הבקשה ומכאן לאי מתן אישור להגשת כתב אישום תוך חריגה מהוראת התיישנות שבסעיף 14 לחוק הנוער. להלן השיקולים המופיעים בהנחיות אל מול נסיבות המקרה שבנדון:

חומרת העבירה - אמנם על פי ההנחיות חומרת העבירה תהווה שיקול מרכזי בהחלטה האם לבקש אישור יועמ"ש להעמיד לדין קטין בחלוף שנה. מבלי להקל ראש בחומרת המעשה המיוחס לנאשם ובאינטרס הציבורי שמיגור תופעת האלימות בעיקר בקרב בני נוער, העבירות המיוחסות לקטין הינן עבירות מסוג עוון.

גיל החשוד בעת ביצוע העבירה: על פי ההנחיות, ככל שהקטין היה צעיר יותר בעת ביצוע

העבירה, יהווה הדבר שיקול במסגרת השיקולים להימנע מלהגיש בקשה לאישור היועץ להעמידו לדין בחלוף שנה. על פי ההנחיות יש להעניק חשיבות לגילו של הקטין מתוך הכרה בכך שאישיותו של הקטין בגיל צעיר בעת ביצוע העבירה הינה פחות מעוצבת, ושתובנותיו באשר להבנת משמעות מעשיו הפליליים בגיל שכזה אינן מעמיקות. כמו כן בשל העובדה שפרק זמן של למעלה משנה בחייו של קטין הוא פרק זמן משמעותי יותר ככל שהקטין צעיר יותר - יש ליתן משקל ממשי יותר לחלוף הזמן במקרה זה. במקרה שבנדון הקטין היה צעיר ביותר, כבן 13.5, בעת ביצוע העבירה. כמו כן אירוע העבירה הינו מיום 17.7.22 כאשר מועד הגשת הבקשה ליועמ"ש הינה מיום 26.11.23, קרי שנה ו-4 חודשים לאחר אירוע העבירה.

עבר פלילי קודם ופעילות עבריינית נוספת המיוחסת לחשוד: הקטין שבנדון נעדר עבר פלילי, ופרט לתיק הנדון לא פתח תיקים נוספים. יצוין כי אף בבקשה שהוגשה ע"י התביעות צוין כי מחוות דעת שירות המבחן עולה כי לקטין היתה הפניה קודמת אולם לא נפתח לקטין תיק. מכל מקום לא מדובר כלשון ההנחיות בחשוד אשר נוהג לבצע עבירות פליליות. כמו כן על פי ההנחיות יש לתת תשומת לב מיוחדת לתיקים שנפתחו לאחר ביצוע העבירה, שכן תיקים מאוחרים נותנים אינדיקציה לכך שהחשוד ממשיך בפעילות עבריינית. כאמור אין לקטין בנדון תיקים נוספים. בנוסף, על פי ההנחיות, ככל שחלף זמן רב מאז נפתח לחשוד תיק פלילי, והוא לא הסתבך שוב, יהווה הדבר שיקול ממשי שלא לפנות בבקשה לאישור יועץ. נראה כי במקרה שבנדון לא ניתן משקל מספק לשיקול זה.

שיקולי שיקום ועמדת שירות המבחן : על פי ההנחיות, בטרם קבלת החלטה האם לפנות בבקשה לאישור יועץ, על התובע לוודא כי קיימת בתיק התייחסות עדכנית של שירות המבחן לשאלה זו. שירות המבחן יתבקש להתייחס, בין היתר, למידת הסיכון הנוכחית הנשקפת מהחשוד, להליכי שיקום וטיפול שעבר, ככל שעבר, לסיכויי הליכי שיקום עתידיים וכן תתבקש המלצה סופית של שירות המבחן האם להעמיד את החשוד לדין אם לאו. במקרה שבנדון נשלחה הפניה לשירות המבחן בסמוך לביצוע העבירה, ביום 25.7.22, תסקיר שירות המבחן התקבל ביום 15.8.22, במסגרתו לא הומלץ על סגירת התיק מאחר והחשוד הכחיש את המיוחס לו. כאמור, בקשת התביעה לקבל אישור להגשת כתב אישום נגד הנאשם הוגשה ביום 26.11.23, קרי לאחר שנה ו-3 חודשים, ומכאן הרי שתסקיר שירות המבחן לא כלל התייחסות עדכנית בעניינו של הנאשם, ואף ב"כ המאשימה טענה בדיון כי היועמ"ש לא פנה לקבל התייחסות עדכנית של שירות המבחן. עוד יצוין, כי סעיף 11 להנחיות מונה חריגים לעניין קבלת עמדתו העדכנית של שירות המבחן, אולם לא נטען כי אלה התקיימו במקרה שבנדון.

הטעמים לכך שחלפה למעלה משנה מבלי שהוגש כתב אישום: על פי ההנחיות כאשר הסיבה שחלפה שנה מבלי שהוגש כתב אישום רובצת לפתחן של רשויות החקירה ו/או התביעה יהווה הדבר שיקול משמעותי להימנע מהגשת בקשה לאישור יועץ. אמנם אין מדובר בשיקול בלעדי, ויש לשוקלו יחד עם שאר נסיבות העניין. במקרה שבנדון העבירה בוצעה ביום 17.7.22, בעוד שעל פי המפורט בבקשה התביעה ליועמ"ש התיק נקלט בתביעות רק ביום 23.5.23, קרי 10 חודשים מאירוע העבירה, כאשר הבקשה אינה מפרטת כל הסבר לשיהוי זה, בפרט לנוכח חוסר מורכבותו של התיק ולכך שהמתלונן והנאשם נחקרו בסמוך לאירוע העבירה.

פרק הזמן שחלף ממועד ביצוע העבירה: על פי ההנחיות ככל שפרק הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה ארוך יותר, כך קטן האינטרס הציבורי בהעמדה לדין, והדבר יהווה שיקול שלא לפנות בבקשה לאישור יועץ. כמו כן ככל שמאז ביצוע העבירה ביצע החשוד עבירות נוספות, יפחת משקלו של שיקול זה. כאמור במקרה שבנדון אירוע העבירה הינו מיום 17.7.22 כאשר מועד הגשת הבקשה ליועמ"ש מיום 26.11.23, קרי שנה ו-4 חודשים לאחר אירוע העבירה. במשך בתקופה זו לא נפתחו כנגד הנאשם תיקים נוספים. אשר על כן אף מטעם זה לא היה מקום לפנות בבקשה לקבלת אישור היועמ"ש לממשלה ולהגיש את כתב האישום בנדון נגד הנאשם.

בנוסף לאמור, התנהלות התביעה במקרה שבנדון עומדת בניגוד לסעיף ג (6) להנחיות על פיו תיקים בהם החשוד היה קטין בעת ביצוע העבירה, יטופלו, ככל הניתן, במהירות וביעילות, והדבר נכון גם בהתייחס לתיקים בהם כבר חלפה שנה ויש לקבל החלטה האם לפנות בבקשה לאישור יועץ. במקרה שבנדון בקשת התביעה לקבל את אישור היועמ"ש נושאת תאריך 26.11.23, בעוד כבר ביום 24.7.23 במסגרת ההליך בו הוגש כתב האישום המקורי נגד הנאשם בגין אותו אירוע, הודיעה התביעה כי תבקש בשלב זה למחוק את כתב האישום על מנת לשקול הגשתו מחדש באישור היועמ"ש. הנה כי כן הלכה למעשה חלפו 4 חודשים ממחיקת כתב האישום המקורי ועד להגשת הבקשה ליועמ"ש, כאשר כתב האישום הנוכחי הוגש רק ביום 30.1.24. התנהלות זו של התביעה לוקה בשיהוי, ועומדת בניגוד להנחיות על פיהן העיקרון המנחה הוא טיפול מהיר ויעיל בעניינם של קטינים, בפרט כאשר הסתיימה תקופת ההתיישנות על פי חוק וחלפה שנה ממועד ביצוע העבירה.

17. באשר לטענתו של ב"כ הנאשם בעניין הליך השימוע - נטען כי מכתב היידוע לא נשלח לכתובתו של הנאשם באותה העת כי אם לכתובת ישנה של משפחתו, ממנה עברו מספר חודשים לפני שנשלח מכתב היידוע. עוד נטען כי עם מעברה של המשפחה עדכן אבי הקטין את הכתובת במשרד הפנים. מנגד טען ב"כ המאשימה, כי ההליך בוצע כראוי, שכן משהתברר כי חל שינוי בכתובתו של הנאשם, נשלח מכתב יידוע נוסף לכתובתו העדכנית של הנאשם. שליחת המכתב הנוסף לא הייתה בידיעת ב"כ הנאשם, ומשלא נטען אחרת על ידו הרי שלא נפל כל פגם בשליחת מכתב היידוע לנאשם. עוד יצוין כי סעיף 60א קובע, כי רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה מתייחס למקרים בהם מיוחסת לחשוד עבירה מסוג פשע, בעוד במקרה שבנדון עסקינן בעבירות מסוג עוון.

18. באשר לטענת ב"כ הנאשם באשר להימשכות הליכי החקירה בתיק זה בניגוד לנוהל הגבלת משך החקירה נגד חשוד (להלן: "הנוהל") אני סבור, כי גם אם הנוהל ופרקי הזמן הקבועים בו יחולו רק על משך החקירה המשטרית ועד להעברת התיק לתביעה לצורך החלטתה, קרי עד ליום 23.5.23, וכי לצורך השלמות החקירה שבוצעו לא נדרש אישור מיוחד כפי שנטען על ידי ב"כ הנאשם בהסתמך על הנוהל - עדיין ההתנהלות בתיק זה אינה מניחה את הדעת, לוקה בשיהוי מצטבר, ואף בכך יש כדי להוביל לקבלת טענה של הגנה מן הצדק.

הימשכות הליכי החקירה פוגעת באינטרסים מוגנים ובזכויות בהליך הפלילי, ובכלל זה פגיעה ציפיתו של החשוד למיצוי מהיר של ההליכים נגדו. סעיף 2(ג) לנוהל קובע לגבי תיקי חקירה בהם החשוד הינו קטין: "על החקירה להסתיים בהקדם האפשרי, תוך מאמץ להימנע ככל הניתן מלהתקרב לתום תקופת השנה מיום ביצוע העבירה. מעבר לאמור, משך זמן החקירה לא יעלה על 6 חודשים מיום חקירתו הראשונה באזהרה, עיכובו או מעצרו על ידי משטרת ישראל, לפי המוקדם מביניהם". יחד עם זאת, מובהר כי הנוהל ופרקי הזמן הקבועים בו יחולו רק על משך החקירה המשטרית ועד להעברת התיק לתביעה להחלטה. כמו כן על פי סעיף 3 לנוהל בתקופות הזמן שהוקצו לחקירה לא יובאו בחשבון פרקי זמן מסויימים, כאשר לענייננו אין להביא בחשבון את פרק הזמן שממועד הוראה להשלמת חקירה ועד להעברת חומר החקירה בחזרה לתובע לאחר השלמת חקירה, ובלבד שפרק הזמן לא יעלה על 6 חודשים. כמו כן לא יובא בחשבון פרק הזמן ממועד סיום ביצוע פעולות החקירה בתיק בענייננו של חשוד קטין ועד קבלת חוות דעת משירות המבחן לנוער.

במקרה שבנדון העבירה בוצעה ביום 17.7.22, כאשר המתלונן נחקר ביום 18.7.22 והנאשם נחקר ביום 25.7.22. מבקשת התביעות למתן אישור היועמ"ש לפי סעיף 14 עולה כי התיק נקלט ביחידת התביעות ביום 23.5.23 ועבר לטיפול תובע כחודש לאחר מכן, ואז התחוויר כי יש צורך בביצוע השלמות. הנה כי כן החקירה בתיק הסתיימה, אולם התיק הועבר ליחידת התביעות רק לאחר כ-10 חודשים מיום ביצוע העבירה והחקירות שבוצעו בסמוך לה. גם אם לא יילקחו בחשבון 21 יום בהם המתין התיק לקבלת חוות דעת שמ"ל, עדין מדובר בתקופה ממושכת הלוקה בשיהוי ניכר ובלתי מוסבר. כמו כן למרות חלוף 10 חודשים ממועד חקירתו של הנאשם ועד להעברת התיק לתביעות ב-23.5.23, ועוד חודש ימים עד שהתיק הובא בפני תובע - לחלוף 11 חודשים אלו לא הובא כל נימוק מצד ב"כ המאשימה, ומדובר בזמן לא מבוטל. יובהר בנקודה זו, כי רק לאחר שהתיק נקלט בתביעות והועבר לטיפול תובע התברר כי נדרש לקבל את אישור הפרקליטות בשל עבירת הפגיעה שיוחסה לנאשם ומכל מקום אישור הפרקליטות התקבל כבר ביום 19.6.23, כך שלפי לוחות הזמנים עולה כי ניתן די בסמוך לבקשה לקבלתו.

כמו כן ניתן ללמוד על שיהוי בהתנהלות התביעה אף מעצם העובדה שכתב האישום המקורי הוגש לאחר חלוף תקופת ההתיישנות, מבלי שהתבקש אישור היועמ"ש, ועל כן נמחק בסופו של יום. עוד יצוין בהקשר זה, כי בבקשה לאישור היועמ"ש ציינה ב"כ התביעה כי כתב האישום לא הוגש בטרם חלוף שנה בשל שגגה.

ב"כ הנאשם ציין, כי בוצעו פעולות חקירה נוספות ב-18.10.23 וב-30.10.23, הווה אומר כי פעולות חקירה בוצעו לאחר חלוף שנה ממועד ביצוע העבירה, מבלי שבמועד זה היה בידי התביעה אישור יועמ"ש לממשלה להגשת כתב אישום נגד הנאשם. אף ב"כ המאשימה הודתה בטיעוניה כי נעשו במקרה שבנדון השלמות חקירה באופן חריג לאחר תקופת ההתיישנות, אולם לדבריה היועמ"ש היה מודע לכך ובכל זאת אישר את הגשת כתב האישום. השלמות החקירה בוצעו כשנה ושלושה חודשים לאחר אירוע העבירה וחקירת הנאשם. גם אם מדובר בהשלמות נקודתיות שאינן מצריכות הארכת משך החקירה ע"י גורם מוסמך עפ"י הנוהל כטענת ב"כ

המאשימה, עדיין לא ניתן להתעלם מן השיהוי הרב בהתמשכות ההליך במקרה זה.

עוד יודגש, כתב התביעה המקורי הוגש ביום 18.7.23, יום לאחר חלוף שנה מביצוע העבירה, קרי לאחר תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק, ובכל זאת לאחר מחיקתו בוצעו השלמות חקירה נוספות, לרבות השלמות שבוצעו באוקטובר '23, קרי שלושה חודשים לאחר מחיקת כתב האישום המקורי. אף בכך יש כדי להדגים את השיהוי בהתנהלות התביעה. יצוין בהקשר זה כי עוד ב-24.7.23 הביעה התביעה את עמדתה כי תישקל פנייה לקבלת אישור היועמ"ש, שכן כתב התביעה המקורי הוגש יום לאחר סיום תקופת ההתיישנות. ביום 30.7.23 הורה ביהמ"ש על מחיקת כתב האישום, ולמעשה פנייתה של התביעה לקבלת אישור היועץ בוצעה ב-26.11.23, קרי 4 חודשים לאחר שהבהירה כי תידרש לאישור האמור, וכתב האישום שבנדון הוגש בסופו של יום ב-30.1.24 קרי רק לאחר חצי שנה ממחיקת כתב האישום המקורי.

הנה כי כן ההתנהלות המתוארת מבחינת לוחות זמנים אינה עולה בקנה אחד עם העיקרון המנחה הבא לידי ביטוי הן בהנחיות והן בנוהל, לפיו יש להימנע באופן מיוחד משיהוי כאשר החשוד הינו קטין, בפרט כאשר מדובר בתיק חסר מורכבות כמו זה שבנדון. במקרה שבנדון עובדות כתב האישום מלמדות על אירוע נקודתי, שאינו מסובך והחקירה היתה צריכה להסתיים במהרה.

19. ביחס לטענת השיהוי בהקשר לטענת " הגנה מן הצדק" נכתב לא אחת. קיימת פסיקה מגוונת של בתי המשפט המחוזיים, ובה החלטות שונות, שלא לקבל את טענת השיהוי כשטענת הגנה מן הצדק. יחד עם זאת ייתכנו מקרים נדירים בהם השתהותה של התביעה בהגשת כתב האישום תהיה בלתי סבירה באופן אשר יצדיק את ביטולו של כתב האישום בייחוד כאשר השתהות זו לא נובעת מסיבות מוצדקות (ראו:ע"פ 7014/06 מדינת ישראל נ' לימור [פורסם בנבו] (4.9.07). אני סבור כי במקרה שבנדון מוסיפה טענת השיהוי ומצטברת למכלול ההשתלשלות המפורטת לעיל המצדיקה את ביטול כתב האישום בשל טענה של הגנה מן הצדק", שכן ההשתהות בהגשת כתב האישום לא נבעה מסיבה מוצדקת.

20. במקרה שבנדון אני סבור, כי לנוכח כלל המפורט לעיל, מתן תוקף להתנהלות המאשימה עומד בסתירה לעקרונות ההעמדה לדין והשפיטה שבחוק הנוער ופוגע פגיעה ממשית בתחושת הצדק וההגינות עד כדי שהוא מצדיק את ביטולו של כתב האישום. אף בחינת המקרה בראיית המבחן התלת שלבי שנקבע בהלכת בורוביץ' מובילה למסקנה זהה.

21. לאור כלל האמור, אני מקבל את טענת ההגנה מן הצדק שהעלה הנאשם. על פי סעיף 150 לחסד"פ, קיים מנעד של סעדים, כאשר בקצה האחד דחיית הטענה המקדמית, ובקצה אחר ביטולו של כתב האישום. במקרה שבנדון משנתקבלה הטענה המקדמית, אני סבור כי המשך ההליכים כנגד הנאשם יפגע בתחושת הצדק וההגינות, ויש להורות במקרה זה על ביטול כתב

האישום בהעדר דרך מידתית יותר לריפוי הפגמים המפורטים לעיל.

סוף דבר

דין הבקשה להתקבל. מכוח הסמכות הקבועה בסעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי אני מורה על ביטול כתב האישום.

ניתנה והודעה היום ג' סיוון תשפ"ד, 09/06/2024 במעמד הנוכחים.

ניר זנו, שופט

הוקלדעלידילעדדרור